

Equmeniakyrkans roll i samhället

På kyrkokonferensen 2025 fattades beslut om att ta fram samtalsunderlag om Equmeniakyrkans och församlingarnas samhällsengagemang. Den här texten är ett bidrag till detta samtal och bygger på en tidigare text i utredningen som gjordes 2014 om Equmeniakyrkans roll i samhället.

FRÅGA TILL DIG SOM LÄSER

Inför läsningen av den här texten skickar vi allra först med frågan om vad du som läsare och din församling kan göra efter att ha läst texten. Du kommer möta en del exempel på samhällsengagemang men det är inte det som är fokus här. Texten för ett teologiskt resonemang om kyrkans roll i samhället där medskicket till dig är att du som läsare tar med dig frågan till församlingen: vad kan vi göra för att stärka församlingens roll i samhället?

SAMMANFATTNING

Analysen landar i tre områden som utvecklas nedan. Det är (1) församlingens uppdrag att *förmedla evangeliet i samhället*, (2) protestantismens tradition av *samverkan* med samhälls- och kulturaktörer och (3) att ta vara på frikyrkorörelsens *bildningstradition*. Dessa tre områden: budskap, samhälle och bildning är inte de enda men betydelsefulla perspektiv i våra bildarsamfunds långa historia och fortsatt bärande delar i vår roll i samhället som kyrka.

1. Utgångspunkt: Jesus och kyrkan är i samhället

Jesus Kristus är världens frälsare

Kyrkan har i alla tider burit på budskapet som är avgörande för kyrkan i samhället: *evangeliet om Jesus Kristus världens frälsare*. Det betyder att frågan om kyrkans roll i samhället redan är bestämd innan vi ens börjar samtala. Kristus är sänd till världen och det är kyrkans uppgift att levandegöra och gestalta denna gudsnärvaro.

Jesus Kristus förvandlar världen

Vår vision påminner oss om att *mötet med Jesus Kristus förvandlar – mig, dig och världen*. Samhällsengagemanget är en tydlig del av visionen. Det är också förankrat i bibeln där det heter att *Gud älskade världen att han gav den sin ende son* (Joh 3:16). Visionen är vår ledstjärna, en kompass som pekar på förvandling av kyrkan, vårt samhällsengagemang.

Jesus Kristus är redan i samhället

Utifrån visionen kan Kristi närvaro i världen uttryckas på olika sätt. *Gud blev människa* genom att födas in i världen och har redan från början del i samhället innan vi gör något. Här står kyrkan i Kristi tjänst och har som Kristi kropp naturlig plats i samhället. Ibland genom de djupt mänskliga behoven därför att Jesus mötte människor i dess vardagliga situation. Ibland genom ett strategiskt, teologiskt och förkunnande tjänande för att vi som kyrka bär evangelium in i samhället i Kristi efterföljd. I vårt tjänande litar vi på att det är mötet med Jesus Kristus som förvandlar världen.

Samhällsengagemang och trovärdighet

Om Kristus är i världen och vi som kyrka/församling gestaltar denna närvaro, behöver vi fråga oss hur vi visar det konkret i trovärdighet och relevans i vår tid. Hur lever vi som kyrka upp till vårt budskap? Väl att märka, så är inte evangeliet något som först ska höras och sedan tillämpas. Jesus mötte människor mitt i vardagen och därför är evangeliets karaktär från början konkretisering som idag blir levande trospraktik. Här är *kyrkan inte bättre än samhället men den bär på något unikt som endast kyrkan kan ge samhället*. Därför behöver vi som kristna och församlingar påminnas om att trovärdigheten inte ligger i att kyrkan har en bättre etik och moral än världen i övrigt. *Det är om kyrkan kan förmedla och konkretisera budskapet som gör den trovärdig*, vilket sker då världen på något sätt kan erkänna detta budskap.

2. Samfundet Equmeniakyrkan

Namnet Equmeniakyrkan

Equmeniakyrkan har redan med sitt namn visat på vår roll i samhället. Namnet kopplar till kyrkans ekumeniska identitet *gr: oikoumene, hela den bebodda världen*, som här förenas med alla kyrkor och människor i världen. Det sista är inte minst viktigt. *Ekumenik är inte begränsat till kyrkorna utan inkluderar alla människor i hela världen*. Ekumenisk teologi är därför samhällsinriktad då den medräknar hela mänskligheten.

Teologisk grund

Samhällsfrågorna finns även i Equmeniakyrkans olika trosdokument. I Teologisk grund finns tro och teologi som är väl förankrade i ett samhällsperspektiv. Kyrkan är en del av samhället där det heter att *Kristi kyrka lever i och för världen*. Vi kan konstatera att Kristus är ett med allt skapat och förenad med mänskligheten (Kol 1:16). Som kyrka har vi redan innan vi tänker på olika verksamheter delaktighet i samhället. Också skapelsen påminner om kyrkans och samhällets samhörighet då världen är skapad av Gud och kyrkan är Guds skapelse (2 Kor 5:17, Ef 1:22, Kol 1:16). Vidare uttrycks att *genom vittnesbörd, tjänst och gemenskap blir kyrkans uppdrag tydligt i världen. Församlingen lever i vardagen, i arbetslivet och samhället i stort. Den vill värna rätten och avslöja orätten, uppmuntra till delaktighet och medansvar i samhället, bidra till utjämning av världens resurser, verka för fred och försoning samt ta sitt ansvar för att förvalta Guds skapelse*. (1 Mos 1:26–28, Amos 5:24, Joh 3:16–17, Joh 14:6, Rom 3:23–26).¹

Utan samhälle ingen Jesus

Hur samhällsgemenskapen, där vi som kyrka är en del, skall uttryckas och förkroppsligas måste vi överväga i varje tid. Grunden för hur vi hör samman med samhället visas i Kristi tjänande liv, död och uppståndelse för världen (Joh 3:16). Som kyrka har vi alltså vår grund i Kristus, men just denna grund och tillhörighet måste också tänkas som samhörigheten med världen. Gud är genom Kristus förenad med världen och *utan en samhällskontext att landa i, äger inte kyrkan gestalt i Kristus*. Det är en utmaning vi återkommande måste tala mer om. Alltså vilken roll vi har som kyrka i samhället och hur vi förankrar det som handling i kyrkans alla rotsystem.

Självständig kyrka men helst inte isolerad

Att vi som kyrka är medansvariga i ett samhälle kan tyckas självklart, men det finns olika diken vi kan köra ned i. Genom historien har kyrkor antingen isolerande dragit sig undan samhället, främst *frikyrkor*, eller så har kyrkan helt gått upp i ett samhälle, exempelvis *statskyrkor*. Vi behöver finna vägen till *ett delat medansvar* utan att isoleras eller sammanfalla med samhället.

1. Teologisk grund §29, 31

3. Tre områden för Equmeniakyrkans samhällsengagemang

1. Evangeliets befriande kraft i samhället

Evangeliets frihet och människans ensamhet

Utifrån en reformatorisk² frikyrklig tradition med det befriande evangeliet som utgångspunkt, behöver vi samtala om hur budskapet ger befrielse i vår tid och förkroppsligas i just Equmeniakyrkan. Men samtidigt som människan i det moderna samhället blivit friare än någonsin,³ breder ensamheten ut sig. Vad gör kyrkan då när friheten är här – men på fel sätt?

På vilken fråga är evangeliet ett svar?

Jesus mötte människor i olika livssituationer, men samtidigt blev långt ifrån alla hjälpta. Det betyder att *inte heller kyrkan kan hjälpa i alla sammanhang*. Så på vilken fråga är då evangeliet ett svar? Kyrkan ger aldrig svar på världens alla frågor men *i samhället finns frågor som ingen annan än kyrkan kan möta*. Det finns inga enkla lösningar, men vi behöver tala om vad just vår tid behöver så att budskapet kan landa i rätt jord (Matt 13:1ff).

2. Samverkan med samhällsaktörer – ett protestantiskt arv

Profetiskt uppdrag

Som kyrka ska vi inte sträva efter en alltför snabb anpassning till samhället. Vi riskerar då att något går förlorat. Samtidigt måste detta något våga riskeras. Att skydda det man håller som mest kärt är inte en reformatorisk strategi. Tvärt om! Vi bär på ett *profetiskt uppdrag* att värna vår nästa och berätta om Guds kärlek. Ser vi till det bibliska vittnesbördet är det nästan uteslutande något som skall offentliggöras, ja en kraft som skall frigöras. Reformatorerna satte livet på spel. Likaså pionjärerna i frikyrkorörelsen. Kyrkan utmanas i varje tid att ta denna profetiska röst i anspråk, det handlar om att ge samhället det man inte kan få på annat sätt.

Språk och kultur

Vi behöver arbeta mer med vår interna och ofta inskränkta *språkkultur* så vi inte förlorar kontakten med samhället. Samtidigt som orden om kristen tro har varit protestantismens starka gren, lurar en introvert dogmatism och nymoralism runt hörnet. Trots detta är det långt ifrån kört – för när orden inte räcker ända fram kan vi i historiens ljus se *kulturens möjligheter* som bärare av olika trosuttryck. Vår historia är full av skönlitterära religionsanknytningar och media är idag oväntat nyfikna på kristen tro. Därför behöver vi än mer bjuda in och samverka med olika samhälls- och kulturaktörer som kan ge oväntade religiösa impulser.

3. Kunskap, reflektion, dialog – trovärdigt samhällsansvar på flera sätt

Kulturen har en förnyad betydelse i kyrkan. Historien visar hur reformatorisk tro växte fram i växelverkan med upplysning och modernitet, som bidrog till samtal om kunskapens och bildningens plats i kyrkan. Vi finns mitt i en *bildningstradition* vilket inleddes med översättning av bibeln till olika språk och som utvecklades till personligt studium och reflektion.

Läsare möter det moderna

Här har frikyrkorörelsens betoning av personlig omvändelse, socialt ansvar och bildningsfrågor gått hand i hand. Det var inte för inte som de första medlemmarna i våra bildarsamfund kallades för *läsare*. Allt sedan dess finns en strävan efter kunskap, samtal och dialog som viktiga delar i just vår kyrkas självmedvetande. Därför kanske vår tid bär mera likheter med

2. Reformatorisk anknäver till den allmänna tillhörighet som alla protestantiska kyrkor har genom reformationen.

3. Perspektivet utvecklas utifrån frågeställningar om sekulariseringens och individualismens betydelse, i den större analysen som denna text är hämtad från.

frikyrkorörelsens begynnelse under 1800-talets närmande av andlighet och bildningskultur än 1900-talets verksamhetsmässigt drivna expansiva tid? Troligtvis kommer det behövas mera av opinion och meningskultur än traditionell verksamhet i framtiden. Det sammanfaller med den bildningskultur som vår polariserade tid just nu behöver, vilket lyftes fram i Equmeniakyrkans *bildningsutredning* som presenterades 2013. Frågan om bildning hamnar här i hjärtat av frikyrkorörelsen som genom lokala bibelstudiegrupper, folkhögskolor och studieförbund redan har starka strukturer för ett framtida lärande. Frågan är hur vi använder dem idag?

4. Kyrkans roll i samhället – en prövande tes:

Vi har som frikyrkorörelse ett reformatoriskt arv med ett starkt samhällsengagemang som tydligt är sammanvävt med en omvändelsesteologi där den personliga tron betonas. Det är nu på plats att formulera en prövande tes för fortsatta samtal:

Equmeniakyrkans roll i samhället och dess modersamfund, har växt fram ur en tradition av personlig tro och samhällsengagemang, och har från denna horisont en opinionsbildande prägel som kännetecknas av evangeliets befriande kraft, det reformatoriska arvet av samhälls- och kulturengagemang samt kunskaps- och bildningsfrågor.

Idag ser våra verksamheter olika ut i skilda församlingar. Vi är och lever i en mångfald där vi förenas av vår vision om att förvandla världen.

Nutida givna verksamheter löper på i många församlingar som barn- och ungdomsarbete, musik, internationellt missionsarbete, språkcaféer och pensionärsverksamhet. Många andra lokala exempel kan läggas till. Vi är också engagerade i ett *större vi* genom olika samhällsorgan som folkbildning, sjukvård, universitet och kriminalvård. Allt detta är exempel på Equmeniakyrkans aktiva roll i samhället.

Kyrka som samhällskraft handlar också om de omvälvande förändringar vi ser i världen som västerländsk kultur, sekulariseringen, politisk teologi, staten och civilsamhället, kyrkan som minoritetsrörelse, ekumeniska relationer, ateismens religionskritik, storstadsfrågor, familjen, skolan och arbetet, kyrkan och ekonomin, sociala medier, freds-, klimat- och globala konfliktfrågor etc.

Slutligen ska vi komma ihåg att församlingar som växer är mer involverade i samhället än andra.⁴

Till sist. När vi nu ser hur snabbt samhället och världen förändras – när så mycket händer som går på tvärs mot den inkluderande öppenhet och tillit som utmärkt vårt samfund i frikyrkofamiljen – vad gör vi nu? Hur blir delande av hopp rakt in i vår tid till konkret engagemang? Dessa sista frågor kan vara en hjälp för fortsatta samtal:

1. På vilket sätt talar evangeliet befrielse och hopp i vår tid och på den plats där vi finns?
2. Hur kan vårt arv kring *profetisk diakoni* tas till vara, men också utvecklas, så vi fortsatt är trovärdiga som kyrka och har en relevans i samhället idag?
3. Vilken kunskap, dialog och reflektion behövs så vi fördjupar vår samhällsroll?

4. Halvardsson Sven, Samfund och samhälle: Svenska Missionsförbundet – dess medlemsutveckling, inre miljö och socio-kulturella kontext (1991).

FLER FRÅGOR ATT SAMTAL KRING:

1. Engagemang

Vad är det som gör dig engagerad? Vad engagerar dig? Har du en person som varit en förebild för dig när det handlar om samhällsengagemang lokalt eller globalt? Vem är/var den personen och varför är hon en förebild? Vad borde församlingen satsa på? Göra mera av?

2. Viktigaste samhällsfrågorna

Vilka är de 2-3 viktigaste samhällsfrågorna just nu? Hur kan församlingen vara aktiv i de frågorna? Om du/ni skulle prioritera - vad är viktigast? Vi var drivande i att forma det samhällskontrakt där tillit var en bärande del och som funnits tidigare - kan vi driva samhällsutvecklingen igen och i så fall hur?

3. Rollen i samhället lokalt och globalt

Hur ser vi som församling på vår roll i samhället och i världen? Vilken syn har närområdet på er församling?

4. Kroka arm med andra

Hur krockar ni som församling arm med andra goda krafter i där ni bor? Finns det tex något interreligiöst råd där du bor och i så fall - hur är er församling engagerade i det? Hur kan ni samverka för att vara förberedda om något allvarligt händer i ert närområde? När var ni en modig röst/aktör senast i er bygd?

5. Inte bara välkommen utan också behövd

Hur kan vi göra så att andra, inte bara känner sig välkomna utan också behövda i våra sammanhang? Vilka rum har vi för existentiella frågor i församlingen?

6. Kyrkans röst i samhällsdebatten

Hur tänker du kring påståendet att kyrkans röst behövs i samhällsdebatten? Vad betyder det för er att verka för hopp, rättvisa och framtidstro? Vilka styrkor har kyrkan att ta vara på? I samhället generellt talas det ofta i debatten om en ideologisk "höger- vänsterskala. En alternativ skala skulle kunna vara att tala om "rättfärdigt och orättfärdigt. Det "rättfärdiga" ligger i så fall nära kyrkans uppdrag att värna rätten och avslöja orätten och det "orättfärdiga" ligger långt från kyrkan. Vad tänker du om det?

